

PRIGONIREA¹ DINTRE EPISCOPIA ARGEȘ ȘI
PANDELEIMON ZUGRAVUL (1835)

SPIRIDON CRISTOCEA*

Printre zugravii care în prima jumătate a secolului al XIX-lea s-au făcut cunoscuți în județul Argeș prin arta lor se numără și Pandeimon zugravul². Deși subiectul acestui articol este cel menționat în titlu, se cuvine să menționăm și câteva date privind activitate sa artistică. Născut în Argeș, probabil în 1798, Pandeimon, în scurta sa viață († 1839) a pictat biserici, după cum semnează icoane și alte piese.

Cum procedau și alți zugravi, el și-a inscripționat numele în bisericile sau pe icoanele pe care le-a pictat sub forma: „Pandeimon zugraf”, „Pandeimon zograf” sau „Panteleimon zograf”, „Panteleimon zugravu”.

Dar în două cazuri pe care le cunoaștem a semnat „Panteleimonu dascăl” (Icoană, 1835, biserica Cuvioasa Paraschiva, com. Arefu), sau „Pandeimon dascălu Argeș” (Icoană, Copăceni, com. Racovița). Cum termenul „dascăl” are mai multe sensuri³, nu știm la care dintre ele se referă mențiunea din inscripție.

În inscripțiile pe care le-a aplicat n-a uitat să menționeze, în câteva cazuri, și localitatea de unde era, Argeș: „Panteleimon zugraf ot Argeș” (Biserica Înălțarea Domnului, Schitul Brădet), „Pandeimon dascălu” Argeș (Icoană, Copăceni, com. Racovița), „Pandeimon zugraf ot Argeș” (Biserica domnească Sf. Nicolae, Argeș), „Pandeimon zugraf ot Argeș” (Icoană, Biserica Sf. Voievozi Piatra, com. Ciofrângeni).

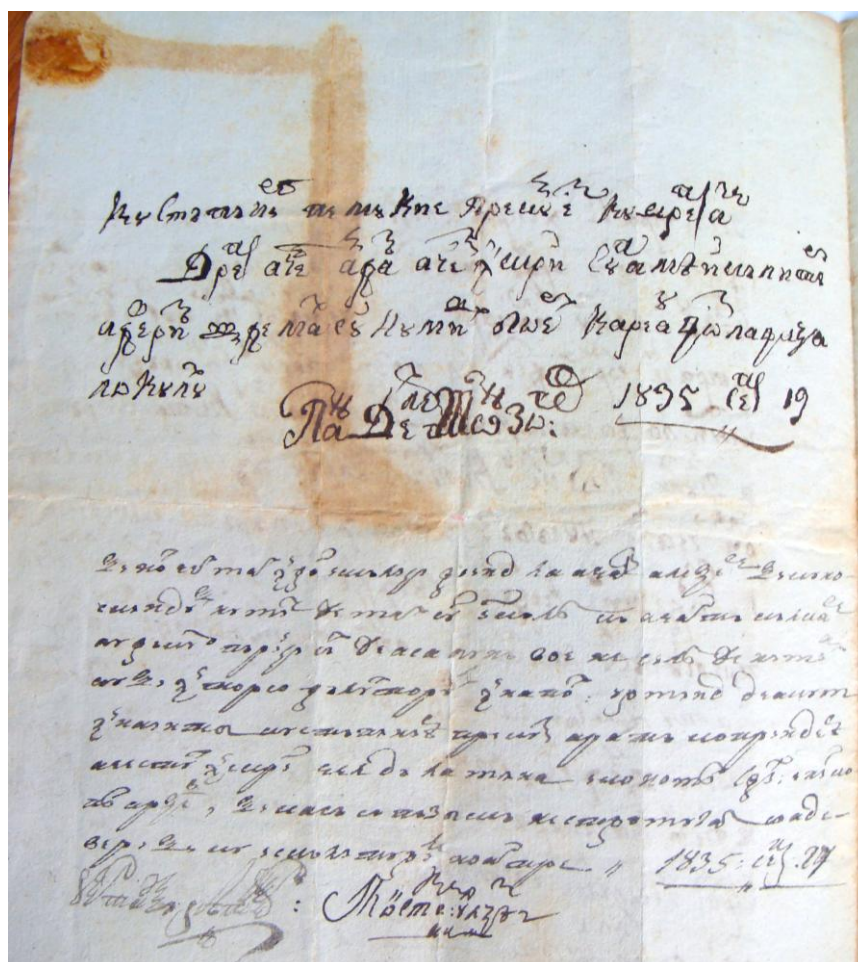
¹ Potrivit Legiurii Caragea „prigonire să zice judecata, mă prigonesc-mă judec” (*Legiuirea Caragea*, București, 1955, p. 154).

* Pitești.

² Astăzi, potrivit dicționarilor, termenul de zugrav are două înțelesuri: 1. Lucrător calificat care execută lucrări de zugrăveală 2. Pictor (*Mic dicționar enciclopedic*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, 1978, p. 1048). Dar în trecut termenul „zugrăvit” avea două sensuri: 1. arta de a picta 2 vopsit (Gh. Bulgăr, Gh. Constantinescu-Dobridor, *Dicționar de arhaisme și regionalisme*, vol. II, București, 2016, p. 446).

³ Dascăl, dascăli - 1 învățător 2. profesor 3. cântăreț de biserică; psalt (Gh. Bulgăr, Gh. Constantinescu-Dobridor, *op. cit.*, p. 138).

Înscrisul lu Pandeleimon zugravul din 19 septembrie 1835.

Dintre bisericile pe care le-a pictat și în care s-a păstrat inscripționat numele său amintim: Biserica Adormirea, Glâmbocu, com. Morărești, 1808, Biserica Schitului Scăueni, 1819, Biserica domnească din Argeș, 1827, Biserica de lemn, Piscul Calului, com. Morărești, cca 1832, Biserica Sf. Nicolae, Ciofrîngeni, 1822, Biserica Sf. Nicolae Oeștii Pământeni, com. Corbeni⁴.

⁴ Constantin Bălan, *Inscripții medievale și din epoca modernă a Românei. Județul istoric Argeș (sec. XIV-1848)*, București, 1994, nr. 8, 27, 83, 132, 145, 177, 268, 303, 304, 415, 482, 490, 499, 529, 530, 757-758.

La 19 septembrie 1835 Pandeimon semnează un „înscriș” ce se referă la o prigonire cu Episcopia Argeș. Locuind în orașul Argeș, Pandeimon avea un loc care se învecina cu cel al Episcopiei Argeș. Considerând că Pandeimon a „făcut călcare la locu ce mă vecinesc”, Episcopia a făcut jalbă Judecătorei care a orânduit pe Costache Rătescu și pe Costache Urlățeanu⁵ să cerceteze pricina. Venind la fața locului, cei doi au cerut sineturile celor două părți, constatând că „după cum sue în deal alte învecinate locuri, asemenia trebuie să sue și al Sfintei Episcopii”. În înscriș, Pandeimon recunoaște că „această călcare o au făcut părinții miei”, de aceea hotărăște ca „atât eu, cât și neamurile mele să ne tragem cu stăpânirea pe muchie, precum este cu dreptate”.

Pe înscrișul semnat de „Pandeimon zugraf”, semnează și cei doi orânduiți ai Judecătorei, Costache Rătescu și Costache Urlățeanu, care conformând și ei că părinții pârâtului au făcut călcarea „urmând de acum înainte în stăpânirea, precum arată copriinderea acestui înscriș”⁶.

În afară de semnăturile puse pe înscrișul dat de Pandeimon, la 27 septembrie 1835, Costache Rătescu, subocârmuitorul Plășii Argeșului, și Costache Urlățeanu, trimit o adresă Prezedenției Județului Județului Argeș, ca răspuns la porunca 1273 de a cerceta jalba Episcopiei Argeș privind călcarea făcută locului ei din Argeș.

Mergând la fața locului cu amândouă părțile aflate în prigonire, cei doi au constatat „că rea au fost urmarea pârâtului de au eșit din liniia muchi și s-au coborât pă coastă la vale, căci după cum să află și alte învecinate locuri asemenia urmează ca și pârâtul să aibă stăpânire, adică pă muchea dealului”. Raportând că pârâtul a recunoscut „a sa și a părinților săi rea stăpânire”, acesta s-a angajat prin înscrișul dat Episcopiei, „de a să păzi pă viitorime hotarul pă muchea dialului”⁷.

THE HOSTILITY BETWEEN THE BISHOPRIC OF ARGEȘ AND PANDELEIMON THE PAINTER (1835)

Abstract

Renowned painter of Argeș in the first half of the 19th century, Pandeimon by his record from 1835, September 19 presents another face of his personality.

⁵ La 9 aprilie 1842, lui Costache Urlățeanu i se acordă dregătoria de pitar (Paul Cernovodeanu, Irina Gavrilă, *Arhondologiile Țării Românești de la 1837*, Brăila, 2002, p. 148.

⁶ BAR, Doc. ist., MDL/78.

⁷ *Ibidem*, MDL/79.